

מראי מקומות- זבחים כ"א

פסוק לגמרי מהבאת קרבן, וממילא לא חשיב מחוסר כפורים (אולם אי"ז מיישב דיוק הקר"א דמשמע מהרמב"ם דמותר לאכול הבשר, דסכ"ס ספק זבח פסול הוא, ואין חידוש המקד"ד מיישב זה, וצ"ע).

(ג) **מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור- העיר הקהלות יעקב (י"ז),** איך יתכן זה, הרי לעשות כן צריך להכניס ידיו ורגליו לתוך הכיור, והרי דין הוא דצריך לעמוד על הרצפה לעשות הקידוש, שהרי שירות הוא, וכת"י לעמוד לשרת, וצריך לעמוד על הרצפה, ובציור זה הרי יש דבר שחוצץ בינו לבין הרצפה. וכ' דאולי שאני הכא, שהכיור, שהוא החציצה, מישך שיך למצות קידוש, ובהחציצה עצמו נעשה השירות דקידוש, ומשו"ה אינו חוצץ, וצ"ע. וכ' דגם א"ש לפי מש"כ המנחת חינוך (ק"ו), דהיכא שהסיח דעתו מידי או רגליו, אין צריך לקדש כולן, רק צריך לקדש מה שהסיח דעת ממנה. וא"כ, י"ל דשאלת הגמ' א"ש בפשיטות, דמיירי דהסיח דעתו מידי ולא מרגליו, ולכן רק הכניס ידיו לתוכו (ודלא כפרש"י על הגמ').

(ד) **מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור- העיר השפת אמת,** הא "ממנו" כתיב, ולכן מהו הצד דמהני בתוכו. וכ' דאולי לשון ממנו בא ללמד על שיעור המים, דצריך להיות מים מספיקים לרחוץ ידי ד' כהנים ממנו (ואף אם יכולים לטבול ידיים ורגלים בתוכו, מ"מ אי"ז הדרך, ולכן צריך לשיעור ד' כהנים ע"י רחיצה).

(ה) **מי כיור נפסלין למתירין כמתירין, וכו'- פי' החזון איש (ג', ה'),** כשאנו באין לקבוע זמן שיפסלו בעבר זמנן, צריכין אנו לקבוע זמן לפי השתמשותן לקידוש. והלכך, למתירים, שאין מצות קידוש נוהג בהם אלא ביום עד שקיעת החמה, א"כ אח"כ שוב לא יתכן קידוש לעבודתן, שהרי עבודתן לאחר שקיעת החמה פסול, הלכך המים הוכנו להם רק עד שקיעת החמה, ומצוה לגמור המים קודם שקיעת החמה, שזהו שעת "הקטרות", ואח"כ נפסלין. אבל לענין אברים, הרי עדיין

(א) **שאני פרה הואיל וטבול יום לא פסיל בה-** הק' בחי' הגרי"ז, מה לי דטבול יום לא פסיל לה, סכ"ס הא טמא פסול לפרה. וביאר דשאני דין טומאה דפרה מדין טומאה דשאר קדשים, דבאמת בפרה ליכא דין טומאה דקדשים, כיון דקדשי בדק הבית הוא. אלא שיש דין אחר בפרה, דהיינו דכיון דכתי' ואסף איש טהור, דהיינו שצריך להיות כל מעשיה בטהרה. וא"כ, זהו כוונת הגמ' במה שהביא מהא דטבול יום כשר לפרה. דהיינו, דהוכחת הגמ' מטבול יום הוא גופא דדין טומאה דאי בקדשים ליכא בפרה, וא"כ, לא שייך בה פסול ידיים, שהרי כל הדין ידיים הוא דין פסול בקדשים דרבנן גזרו עלי', וזה לא שייך בפרה, ולכן שפיר הוכיח הגמ' זה מטבול יום.

(ב) **מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור, וכו'- פסק הרמב"ם** (ביאת מקדש ה', י') דאין לקדש באופן זה, אבל אם עבד כן לא חילל העבודה. וביאר הכסף משנה, דכיון דאיבעיא דלא אפשריטא הוא, אין מחללין העבודה מספק. וע' בקרן אורה לעיל (יט.) שהביא מש"כ הכסף משנה בספק אחר, דפסק הרמב"ם דאין לחזור ולעשות העבודה מספק, משום דהוי ספק חולין בעזרה. אלא דהק' הקרן אורה, א"כ הו"ל להרמב"ם לפרש דאין אוכלין הבשר, משום דלמא זבח פסול הוא. ועוד, דמחוסר כפורים דאסור בקדשים עד אחר כפרה מאי איכא למימר, ולא תי'. וע"ע באור שמח (פסולי המוקדשין א', י"ח) דכ' דמה שפסק הרמב"ם בכל ספק בקדשים דמרצה בדיעבד, היינו משום דשי' הרמב"ם הוא דספק דאורייתא לחומרא מדרבנן, ובקדשים לא החמירו [ולכא"ו זה דלא כדברי הכסף משנה הנ"ל, דאינו משום ספק חולין לעזרה, אלא משום דספק לקולא, וממילא מיושב גם קו' הקר"א, דשפיר יכול לאכול הבשר, וגם המחוסר כפורים נחשב דקרבנו הובא, משום דספק לקולא]. וע"ע במקדש דוד (ל"ו, א'), שכ' לענין הא דפסק הרמב"ם לענין מחוסר כפורים שמוותרים בקדשים היכא דפסול מספק, דהיינו משום דמספק ליכא חיוב להביא קרבן אחר, שהרי כל ספק חיוב קרבן הרי הוא כספק חיוב ממון, דמספק ליכא חיוב כלל (ויש לדון בזה, ואכ"מ), וא"כ י"ל דבאמת

שם פי' דמוכני היינו כלי שהי' סביב להכיוור, והמים לעולם היו שותתין מכלי זה להכיוור כדי הצורך ראשון ראשון [ולפי זה לכאור' הכיוור לא זו ממקומו, ול"ק קו' הגרייז' דהכיוור עצמו חלק של הבנין הוא, וצ"ע בזה]. והעיר הכס"מ דהרמב"ם פי' במקו"א כרש"י, וכ' דאולי ס"ל דשניהם אמת, ולכן במקו"א פי' כרש"י, ובמקום א' הפירוש אחר. וע' בחק נתן כאן שפי' דאולי הב' לשונות של הגמ' הם ב' פירושים של מוכני.

(ט) כל כיוור שאין בו כדי לקדש ד' כהנים ממנו אין מקדשין בו- פי' הלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה כל) דהיינו שצריך ליתן לו מים כשיעור זה, וכ' דכן משמע מהרמב"ם (וכן הביא לעיל לדייק מהשפת אמת [יט]: בדעת הרמב"ם, אולם מרש"י דייק דדין הוא בשיעור הכלי, דצריך להיות דיכול להחזיק מים שסגי לד' כהנים [ולדברי רש"י צ"ע מה דא"י בהמשך הגמ' כאן דיש דברים שמשלים לשיעור ד' כהנים, דלפי דיוקו אין שייך שיעור כזה, וצ"ע]). והוסיף דמסתבר דדין זה הוא רק מתחלת נתינת מים להכיוור, אבל אח"כ, כשקידש ממנו איזה כהן ידיו ורגליו, מותר להשני להטיל ידיו ורגליו שם, אע"פ שלא נשאר כשיעור זה. אבל השפת אמת (שם) כ' דלעולם צריך להוסיף עד כדי שיעור זה. וע"ש בלקוטי הלכות דהוסיף דנראה דכל זה הוא רק לכתחלה, אבל בדיעבד אינו מעכב, ואפי' אם הי' הכלי שרת כלי קטן ג"כ מהני בדיעבד.

(י) כל הכלים מקדשין, בין שיש בהן רביעית, וכו'- ע' בלקוטי הלכות (זבח תודה ד"ה יכול) שהביא דדעת הרמב"ם הוא דמה דמקדשין מכלי שרת היינו דמהני בדיעבד, אבל לכתחלה יש לקדש דוקא מן הכיוור, והניח דברי הרמב"ם בצ"ב, מגין לו זה.

זמן קידוש עד עמוד השחר, והלכך זמן הקטרת המים (דהיינו שפיכתן לקידוש, שהוא במקום הקטרה), ג"כ עד עה"ש. כל זה הוא שי' ר' חייא בר יוסף, ור' חסדא ס"ל דאין אנו צריכין לחלק את הקידושין, וכל הקידושין חד הוא, וכל זמן דאפשר לקדש לאברים, לא נגמרה זמנן עדיין, וכשרים אף למתירים.

(ו) ולמחר אינו מקדש- פרש"י, קס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר, שנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום. ופי' המלאכת יו"ט, דהכרח רש"י לפרש דכן ס"ל להגמ', היינו דאם הי' הגמ' סובר עכשיו דאין צריך לקדש קאמר, א"כ נמצא דסוגיין אתי כראב"ש, דס"ל דאין לינה פוסלת במים כלל, וכדאמרי' דכמח' בזו כך מח' בזו, ולא הוי קשה כלל אהך דהכא, דאליבא דרבי קאמר הכא.

(ז) בשלמא לרבא דמוקים לההיא כראב"ש, וכו'- פרש"י, דרבא מוקי הך מילתא דר' יוחנן אליבא דראב"ש, דאמר אין לינה מועלת בקידוש, איכא למימר דמשו"ה לא חש לשקעו, דראב"ש ס"ל דמי כיוור גופייהו לא פסלה לינה. והעיר הקרן אורה, שהרי מה שהיו נראים דברי ראב"ש לר"י בתחלת עבודה, היינו דכיון דקידש ידיו לתחלת עבודת היום, שוב אין צריך לקדשם. אבל זה אין שייך אלא בקידוש, אבל לא במים, וא"כ למה אין המים נפסלין בלינה בעמוד השחר. וכ' דכיון דעמוד השחר אינו פוסל בקידוש, ה"מ דמי כיוור אין נפסלין [נויש לעי' מהו הסברא בזה, ואולי דכיון דמי הכיוור ראויין לעשות קידוש כלפי אותו זמן, א"כ ה"ה דאין עמוד השחר פוסלן, וצ"ע]. אולם ע' בשטמ"ק לעיל (כ. אות ה') דנקט דר"י ס"ל דאף ראב"ש מודה דהמים נפסלין בלינה, ורק לענין קידוש ס"ל דאין לינה מועלת. וע' בחזו"א (ג', ד') בביאור דברי השטמ"ק.

(ח) משקע לי' בגילגלא, לישנא אחרינא, דמשקע לי' בחומרתי'- ע' בכסף משנה (סוף פ"ג מהל' בית הבחירה) שהביא שם הב' פירושים במה הי' המוכני, או דהי' אופן לשקע הכיוור עצמו לתוך הבור, בכדי לחבר המים שבכיוור למים שבבור, כדי שלא יהי' המים נפסלין מדין לינה, וזהו שי' רש"י. אולם הרמב"ם